

мисах, схилах річкових долин (окопи, городища), плакорах і вододілах (кургани) [1, 6]. Найстарішими є кургани та городища. Найбільшим в світі белігеративним об'єктом вважається Великий китайський мур.

Список використаних джерел

1. Антонюк О. О. Белігеративні й тафальні ландшафти // Географія та екологія: наука і освіта. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (Умань, 20-21 квітня). Київ: Інтерлінк, 2006. С. 14–16.
2. Антонюк О. О. Структура белігеративних ландшафтів Поділля // Наукові записки Вінницького ДПУ імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія. 2015. Вип. 27, № 1–2. С. 72–81.
3. Білявський Г. О., Фурдуй Р. С. Основи екологічних знань. К.: Либідь, 1997. 228 с.
4. Білявський Г. О. Основи загальної екології. К.: Либідь, 2006 рік. 368 с.
5. Герасимчук А. А. Основи екології. Київ: Вид-во ЄУФІМБ, 1999. 68 с.
6. Денисик Г. І. Антропогенні ландшафти правобережної України. Вінниця: Арбат, 1998. 292 с.
7. Шість наймасштабніших вибухів боєприпасів на військових складах. Режим доступу до ресурсу: <https://tsn.ua/.../6-masshtabnih-vibuhiv-boyepripasiv-na-viys>.

ТИПІЗАЦІЯ ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИХ ПРОБЛЕМ (НА ПРИКЛАДІ ТУРКМЕНИСТАНУ)

Кувандиков Р. Д, Сюткін С. І.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
rusikivan8@gmail.com, siutkin-sergiy@ukr.net

Сучасний стан суспільно-природної взаємодії з надзвичайно високим рівнем антропогенної змінності природного середовища вимагає корінного перегляду пануючої технократичної стратегії природокористування. Сьогодні екологічний фактор перетворився в глобальний чинник, але особливу вагу геоекологічні дослідження мають на мезорегіональному та національному рівнях. Слід відзначити, що територія Туркменістану відзначається порівняно слабкою вивченістю екологічних наслідків процесу природокористування за наявності численних та різноманітних еколого-географічних проблем.

Еколого-географічна проблема являє собою цілісний комплекс питань, які виникають у зв'язку із об'єктивними і суб'єктивними протиріччями суспільно-природної взаємодії та проявляється як дисбаланс в організації природокористування і порушення стандартів якості довкілля, кількості та якості природних ресурсів тощо [3].

Вищесказане визначає важливість географічного підходу до вивчення екологічних проблем, адже він передбачає комплексну уяву про довкілля як триєдність його природної, соціальної та економічної складових, інтегральність і системність дослідження тощо.

Важливим засобом вертикальної (ознакової) систематизації виступає типізація еколого-географічних проблем, яка може здійснюватися різними шляхами в залежності від поставленого завдання:

- за ієрархічним положенням досліджуваної території;
- у змістовному (аспектному) вигляді;
- за видом природокористувачів;
- на ресурсній основі.

Еколого-географічні проблеми різних типізаційних схем тісно пов'язані між собою і утворюють досить жорстко організовану систему. Це пояснюється тим, що кожен тип природокористування має лише відносну автономність, адже спільним об'єктом всіх типів природокористування виступають природні комплекси різних ієрархічних рангів, що мають багатоцільове використання.

Усвідомлення туркменським суспільством важливості екологічних факторів соціально-економічного розвитку призводить до розуміння необхідності екологізації матеріального виробництва та подолання наслідків екологічного лиха в районах затоки Каспійського моря Кара-Богаз-Гол та палаючої свердловини поблизу міста Дервезі («ворота в пекло») та інших.

Ті екологічні відносини, які нещодавно склалися стихійно, мають стати об'єктами управління, оскільки під впливом антропогенного тиску і техногенних катастроф природні комплекси починають втрачати здатність до саморегуляції.

Зазначимо, що однією з головних форм антропогенного впливу на довкілля в Туркменістані є сільськогосподарське використання земель. Процес відтворення в сільському господарстві органічно переплетений з ходом природних процесів. Внаслідок такої специфіки сільське господарство впливає на довкілля сильніше за більшість інших галузей матеріального виробництва. До того ж сільськогосподарське освоєння території має не локальний, а площинний характер.

На основі статистичних даних [1, 2] та апробованої методики [3, 4], зокрема й з використанням басейнового принципу нами передбачається проведення еколого-географічного районування території Туркменістану.

Список використаних джерел

1. Конференція ООН з торгівлі і розвитку. Режим доступу: <http://www.unctad.org>.
2. Офіційний сайт ООН. – Режим доступу: <http://www.un.org/>.
3. Сюткін С. І. Суспільно-географічні напрями оптимізації виробничого комплексу Сумської області з метою поліпшення екологічної ситуації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук : спец. 11.00.02 «економічна та соціальна географія». Київ: Інститут географії НАН України, 2000. – 19 с.
4. Сюткін С. І. Географія і екологія: суспільно-географічний погляд // Екологія і раціональне природокористування : Наукові записки СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2005. С. 3-9.